

256. Van Dale, de letter B (4)

1. De benedictinessen dronken benedictine. Gebenedijd zijt gij, ge zijt het waardig. Chantal kreeg de benefit of the doubt. Het benen-op-tafeloverleg is mislukt. De taka is de Bengalese munteenheid. De bent van schilders werd gebensjt. De bentgeest waarde er rond. Bentleider en bandleider zijn geen homografe begrippen, daarvoor verschillen ze te veel. Bene est, be my guest, en het rijmt nog ook. Een beotiër is een domoor, een lomperd. Een berad rijtuig loopt gemakkelijker. Berag is op tengels gespijkerd linnen of gonje. De Berbers verkochten atlasherten en berbers (berbertapijten). Ze correspondeerden in Berberschrift, het Tifinagh (Jaarboek 2008). In het berceau werd een berceuse gespeeld. Het was kei-interessant, bere-interessant.

2. Ga je het paard bereids berijden? Een bereimes is een trekmes met een recht lemmet. De berendruif is een altijdgroen heestertje uit de heidefamilie. Voor een bereisde roel is deze rijststreek wel bereisbaar. De acanthus (akant) is de berenklauw. Een berenhoeder vind je op beide halfronden, de Berenhoeder alleen op het noordelijk halfrond. De berenklus was berezwaar. Een kolbak is een berenmuts. Het beresiet is een granietachtige steensoort. Is de Vaalserberg nu de facto wel of niet een berg? Soms gaat het bergop, andere keren bergaf.

3. In Nederlands-Indië had je nogal wat bergcultures. De bergerac is een zoete witte Franse wijn. Bij het zingen van een bergerette zette ze de bergereprijs even in de bergère. Het berghertshooi is een bosplant. Hou die bergmanianen in de gaten! Een bergnimf is een oreade. Bij de gletsjer was er een moreneopeenhoping. De Bergrede is niet zomaar een bergrede. Een Hooglander is een berg-Schot. Gaultheria is bergthee. De Berberleider was beriberilijder. Beril is een mineraal (beryllium-aluminiumsilicaat), waarvan de heldere soorten als edelgesteenten gelden (aquamarijn, goudberil en smaragd). De berimbau (Jaarboek 2007) bespeelt men in Zuid-Amerika. Een berjozka is een staatswinkel in de voormalige Sovjet-Unie.

4. In de berline nuttigde men berlinerbollen. De Bermudadriehoek ligt in de buurt van de Bermuda-eilanden. Op Bermuda draag je natuurlijk een bermuda. De Berner Conventie regelt auteursrecht en post. Een Berner senner is een Berner sennenhond. Is een Engelse beroemdheid een celebrity en een andersstatelijke een celebriteit? Het bernoulli-effect slaat op luchtstromen. Is een chirurg een vrije beroeper? Hij deed het beroepshalve, ex professo. De beroepswet regelt de organisatie van en de procedure bij de Centrale Raad van Beroep. Een CVA (cerebrovasculair accident) is een beroerte. De Raad van Beroerten werd door Alva in 1567 ingesteld. Een berrie is een draagbaar. De bersaglieri is de Italiaanse lichte infanterie.

5. De berserkerwoede is extatisch. De dikke Bertha is het mortier van het grootste kaliber van de Kruppfabriek in de Eerste Wereldoorlog. De berijmde psalmen staan niet in de Bijbel. Zette criminoloog Buikhuisen de bertillonnage van misdadigers voort? Beryllistiek is waarzeggerij uit spiegels. Voor een goed berijdbaar paard moet je het goed voedsel bereiden. Een beschavingsbotsing is een clash of civilizations, een clash of cultures (Jaarboek 2010). Een beschermbeeld is een palladium. Een beschermeling is een protegee. De BB was de vroegere Bescherming Bevolking (elders in VD: Bescherming Burgerbevolking). Bij het ter beschikking stellen vindt terbeschikkingstelling, tbs, plaats. De Algemene Beschouwingen vinden eenmaal 's jaars plaats. De trainer-coach bekeek de positie van de keeper op de keper. Ben je nou beseibeld, om de canapé te besingelen?

6 Met besjrieën roep je boze geesten op. Beslaglegging houdt beslag leggen in. Besliskunde is operationele research. Die beslissing is bij Koninklijk Besluit genomen. Van de besmettingen noemen we de chlamydiabesmetting, de MKZ-besmetting, de SARS-besmetting, de tuberculose- en MRSA-besmetting, de ebolabesmetting, de tbc-besmetting en de hivbesmetting.

7. Hij heeft veel besognes. Het duo was welbespraakt. Opzoekvraag: wat is een besseldraad? Bij het bessemeren gebruik je een bessemerpeer. De vernederlandste Bessie Turf is tonnetjerond. Het Twaalfjarig Bestand is de twaalfjarige wapenstilstand (1609-1621) tijdens de Tachtigjarige Oorlog waarbij de onafhankelijkheid van de Verenigde Provinciën werd erkend. Heeft 'bestelpen' iets met schrijven te maken? Had jij bij je vrouw iets besteld? Te bestemder tijd zullen we deze uitdrukking goed schrijven, wat Van Dale er ook van vindt. Zijn onze wetten wel Europabestendig? Wat betekent 'besterd'? Bij snookeren spelen ze vaak best of fifteen in de semifinale (de demi-finale). Bent u onbestorven weduwe? Zullen we dan maar?

8. De best practice is, het plaveisel diagonaalsgewijze te leggen. Ze zullen het best rooien bij het bestrooien van de gladde wegen. Wat zegt de WUB, de Wet op de Universitaire Bestuurs Hervorming, hierover? Of valt dat onder de Algemene Wet Bestuursrecht? Kijk niet bij lemma 'bestuursrecht', maar bij lemma 'AWB' in het Jaarboek 2007! De rechterlijke macht doet ook bestuursrechtelijke uitspraken. Een betweter weet het beter (hij is pedant), met een bedwants krijg je het niet warmer. Een betaaltelefoon is een prepaid telefoon, abonneetelevisie is pay-tv (betaal-tv). Het bètacaroteen is een provitamine A-synoniem. Betamax is een bepaald systeem voor video. Bête nam hij een bete broods aan. Het bête humaine is het dierlijke in de mens (Zola).

9. De sirih is de betelnoot. Bêtes noires zijn zwarte schapen. De patiënt betert, is aan de beterhand, maar hij beteert niet(s). Laat hem betijen, hij komt wel over die gelambriseerde wand heen. Wat een bêtise, om die betjah (betjak) te nemen. Zelfs in haar Betje van Veren (Betje de Veer) gebruikte ze de tantebetjestijl nog om aan te duiden dat ze naar Tante Betje (de wc) moest, om daarna naar haar bedje weer te keren. De muziek was hard als betonrock. Een agitator is een betonmixer. Je betoudovergrootmoeder leeft vast niet meer. De shimeji is de beukenzwam (Jaarboek 2010). Het Beulemans Frans is slecht gesproken Brussels Frans.

10. Het type van de beunhaas is Beun de Haas. Beurre noisette is beurre noir, bruine boter. Ter beurze worden effecten verhandeld. Door de buy-out verdween de firma van de beurs (beursexit, Jaarboek 2007). Een beurskrach is een beurscrash. Een remisier is een beursagent. Had IJsland een beurseconomie? Een beurspeculant is een agioteur. Een Zeeuwse beuzeling is een leugen. Met een beveiligingschip (Jaarboek 2008) kun je niet varen. Bevergeil is castoreum. Hij droeg een bevertienen broek. Een bevestigingseed is een confirmatoire eed.

11. Dat moet je ter bevoegder plaatse melden. De Bevrijdingsdag in België valt op 8 mei. Bévues zijn kemels. In bewaarderhand stellen is sekwestreren. Bewaar u voor de Boze. Wien God bewaart, is wel bewaard. Is Herebewaarme een verzoek? Uitroepen van verwondering of afkeuring zijn: "God bewaar me!" en "God beware". Is een bewariër een archiefmedewerker? Antwoord: nee. Met Zeeland bewester Schelde wordt Zeeuws-Vlaanderen bedoeld. Een bewindvoerder herken je aan het bewind voeren. De alpenbewoner mailde naar de Jordaanbewoner. Bezique is een Frans kaartspel. Zalig zijn de pc-bezitters. Geiten kunnen voor bezoarproductie zorgen. Het envoûtement is een magische bezwering. Ga je biappen?

12. Waar staat BIAP eigenlijk voor? Een biafraantje (Jaarboek 2010) is een kind met een door langdurig hongerlijden uitgemergeld lichaam. De Bhutanese – in haar vrijetijdsbesteding nog steeds b-girl – was bhv'ster, betaalde haar bh'tje (behaatje) met de Bahreinse dinar (de BHD) – niet met Bulgaarse levs – en deed als lid van de Bhagwanbeweging aan bhakti yoga. Een biatleet doet de biatlon. Bibelots zijn snuisterijen. De Wet Bibob gaat over integriteit.

Rein Leentfaar